

PREKMURSKI GLASNIK

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
v MURSKI SOBOTI.

Neodvisen političen tednik.

VELJA PO POŠTI 25 K ZA ČAS DO
KONCA LETA 1920.

Posamezna številka velja 1 kpono.

IZHAJA VSAK ČETRTEK.

OGLASI STANEJO ZA 1 mm VIŠINE
in 80 mm ŠIRINE 1 K 50 v.

Memento.

Ni moj namen kritizirati; kritikuje dandanes že itak vse povprek, pa naj je v to upravičeno, ali ne. Taka kritika pa je in ostane prazna in ne zaleže nič, tem manj, ker kažejo kritikerji te vrste navadno najmanj, pripravljenosti, da bi sami z aktivno soudeležbo pripomogli k splošnemu izboljšanju ali k odpravljenju posebnih nedostatkov kot predmetu njih kritike.

Namen temu članku je, ugotoviti nekatere momente, pod težo katerih ječi naše prekmursko ljudstvo — po mojem mnenju — neupravičene in, to na narodno gospodarskem polju.

Da preidem k stvari sami!

1. *Preskrbovanje s tobačnimi izdelki.* Prekmurski Slovenec je strasten kadilec. Pipa tobaka mu zaleže več nego poln zelodec. To bi se moralo pri nas iz razumljivih vzrokov še posebno vpoštevati. Žalibog, da temu ni tako. Da si so pritožbe o neredni in povsem nezadostni preskrbi Prekmurja s tobakom na dnevnem redu in da si se je tem pritožbam dalo duška tudi potom časopisja (hirlap), vendar je vse zastoj. Tobaka nega. Raziskovati vzroke je težko. Izgleda, da posveča pristojna oblast tej preskrbi premalo misli, na drugi strani pa dozdevno ni pravega postopanja z

razpoložljivo dotacijo za Prekmurje s strani glavne tobačne zaloge in posameznih trafik.

Govoriti še o cenah naših tobačnih izdelkov, raje opustim. Opozarjam le na cene v Nemški Avstriji in Madžarski. Komur so te znane, ta si lahko napravi v zadevi zaključno sliko (kép) v vsej nagoti za našo upravo tobačnega monopola.

2. *Oglje za kovače.* Železo Pomurje je izrazito poljedelska pokrajina. Ker ni fabrike ali popravilnic, vrše izdelavo in popravila poljedeljskega orodja (eszköz), strojev (mašin) etc, ponajveč kovači. Važnost njih meštrije je s tem zadostno podana. Toda — primanjkuje (hiányzik) železa, ni oglja, ni koksa! Železo stane danes — v kolikor ga je dobiti — 100 kron kg, a i oglje je poskočilo v svoji ceni v skoraj nedosežne višave. Po oglje hodijo kovači na štajersko stran, v Maribor in še dalje. Kake večje odpomoči se do danes v tem oziru — razen nekaj oglja potom Gospodarske zadruga — ni nudilo. Ni umevno zakaj. Ali res ni podjetnika (vállalkozó), ki bi si omislil zaloge (raktár) obeh artikelnov za celo Prekmurje po primerni ceni? Železa bi se dalo morda dobiti iz jeklarne na Ravnah (Slov. Korotan), a voglja, če nikjer drugje, s tem, da bi se žgalo v pokrajini. Na delo torej — konsument je v sili in čaka! Domačini, ne odprite tujcem vrat!

3. *Obleka in obutev.* Siromašno ljudstvo Prekmurja, v kolikor ne gre vsako leto s tihotonom za kruhom drugam, je brez dohodkov. Doma se mu nudi le povsem mali in slučajen zaslužek, ki zadostuje komaj za najnujnejše potrebne življenjske in druge potrebščine. Živež ti pridela na zemlji, ki jo ima v arendi od večjega posestnika ali grofa, a arendo ods uži zvečine z delom; saj plačati jo v gotovni itak nima ščim. Čovek mora biti obut in oblečen vsaj pozimi, a obleka in obutev, oboje je drago, nedoplačljivo. Kako naj si tu pomaga siromak brez prište? Enostavno — vdaja se tihotapstvu, če ravno riskira dober glas in morda i življenje. A zanj, čoveka, je glavno, da so izogne materialni nevolji; moralna vest tu podleže.

Ako hočemo tu odpomoči — da je to potrebno, menda ne bo nihče proti govoril — potem treba kmalu ne delo. Deželna oblačnica in ohovalnica, če sploh obstojita, naj priskočita na pomoč vsaj siromakom in njim družinam, predvsem deci; ustrojeni lederski izdelki od živine, izvožene iz Prekmurja, naj pride nazaj in naj so poskrbi, da ne dospejo v roke verižnikom in navijalcem cen, temveč, da jih bo vsak potreben lahko kupil.

Mnogored: Pri dosedanem pomankanju (hiány) podplatov v Prekmurja hodijo so ljudje po nje preko Mure. Pa glej

LISTEK.

Juri Kozjak, slovenski janičar.

— Povest iz petnajstega stoletja domače zgodovine. —

Spisal Josip Jurčič.

(Dalje.)

Samo Jana Vitovca, oskrbnika vdove rajnega grofa celjskega, se je bilo cesarju bati, in tudi jaz sem vedel, da je to zvit človek, kakor mu ni veliko mari za prav in neprav. Cesar ga torej pridobi zase, in zvita kača je obetal vse, dokler je stal pred svojim vladarjem in dokler mu je kazalo dobička. Ko pa mu ogrski kralj Ladislav več obljubi in mu žuga, da izgubi svoja imetja na Ogrskem, ako njemu po volji ne dela, omahne Vitovec, popusti cesarja in sklene celo, siloma polastiti se cesarjeve osebe. Jaz in drugi smo sicer svarili vladarja, naj ne zaupa Vitovcu, ali pomagalo ni nič, on je predober, imel je potuhneža za poštenega človeka. Naenkrat pa smo čuli, da vodi Vitovec oboroženo krdečo v mesto. V naglici smo rešili cesarja v grad in zdaj ga oblega Vitovec. Mene pa je nesreča doletela, da sem prišel vas kranjskih vitezov klicat v orožje za brambo svojega vladarja. To je, prijatelj, na kratko vse, kar

ti imam povedati, zakaj sem poiskal starega prijatelja v visokem njegovem gnezdu. Menim, da boš opasal ledja, ako bi bilo zadnjikrat v življenju.

»Ako pa je tako, ne bom se branil,« odgovori domačin.

»Povej, kdaj je čas. Kdo pa še pojde?«

»Šli so poslanci v vse avstrijske dežele iskat pomoči: s Kranjskega menda greste precej, jutri. Ljubljansko mesto da 40 vojniov in mnogo vitezov je obljubilo izdatne pomoči. Kozjak, pravak svoje stare rodovine, menda ne bo zadnji med njimi?«

»Ali kako si Vitovčevemu lisičjemu očesu ušel iz Celja?« vpraša gospodar.

»Le težko, noč mi je pomogla. In ko bi ne bilo šlo za cesarja, mojega gospoda, Bog ve, bi li bil jaz kdaj lazil skrivaj skozi vrata celjska. Le malo je manjkalo, in ujeli bi me bili čuvaji. Samo meč in noč sta me rešila in z menoj kakor upam, tudi svetlega Friderika,« pripoveduje vitez.

»No, mi bomo že Vitovcu, prevzetnemu hlapcu, povedali, kar je dolžan svojemu cesarju,« pravi Marko. »Kaj meniš, se bode-li ubranil cesar ta čas, da pridemo mi tja?«

»Gotovo, ako se ne mudite; ima dvesto mož in je za zdaj za zidom. A sestrada ga Vitovec lahko, ako mu kar najhitreje ne pomorete.«

»Domovine in svojega cesarja ni nikdar nobeden Kozjak zapustil ne v boju ne v drugačni nevarnosti; jaz ga tudi ne mislim, dasi se težko ločim od doma,« je rekel naposled Marko.

Kmalu potem je odhajal tudi vitez na brzem konju po strmem klancu z grada v dol in izgubil med drevjem, ko je ravno solnce zahajalo za goro. V gradu pa se je kot blisk raznesla novica med hlapci, da gredo na vojsko. Nekateri so se veselili, nekateri pa je prišla nenadna novica prav neveselna. Veliki hlapec dobi od gospoda povelje, da se pripelje nekoliko konj s pristave, da se ogledajo sedla in nabrusi orožje in preskrbe druge vojne reči. Ves večer so letali po gradu semtertja, iskali zdaj te, zdaj te reči, vriskali in vpili in ugibali med seboj, koga bode jutri gospod odločil za na vojno, koga za doma. Eni so se veselili, kako bodo šli zopet daleč po božjem svetu, kjer se veliko napleni in kjer je že nekateri obogatel, eni pa je srce poskakovalo, da bodo zopet imeli prištiko, svojo hrabrost očitno pokazati; le malo-kateremu mlajšemu je to srce potiralo, da bode moral zapustiti staro mater, ki stanuje doli v dolini, in da bo morda umrl na tujem, na širokem polju, nepoznan in nepokopan. Toda zadnji te skrbi niso pokazali očino, drug drugega se je sramoval.

Še največ pa je imel premišljevat grščak

ga spaka! Oblast ljutomerskega okraja smatra Muro še vedno za nekdanjo mejo in konfiscira brezobzirno vsak košček itak dragega ledra.

Menda pač ni najzadnje, če se zahteva, da mora to enkrat prenehati in je dovolj žalostno, da je treba na to še-le opozarjati.

4. *Razsvetljava.* Slaba dosedanja navada upravičuje pitanje: Je-li zasigurana prilika za razsvetljava Prekmurja vsaj preko zime?

5. *Živinoreja in svinjereja.* Prekmurje je bogato na živini in svinjah. Reja se je vsled spojitve pokrajine z Jugoslavijo, zapora sejmov in več ali manj slabe konjunktore, stopnjevala tako, da se danes pogosto sliši, da ima ta ali oni posestnik več živine ali svinj, nego igdaj. Da se spravi nastali presežek blaga v denar, poverila je vlada vnovčevalnici nakup živine in svinj v Prekmurju. To postopanje ni bilo dobro, ker je vnovčevalnica, sev kot edina ponudnica, plačevala živino po 2—3 krone za kg manje, nego v ostali Sloveniji, kar je napravilo mnogo hude krvi, nezadovoljstva in zabavljanja na račun oblasti in države.

Tako je danes še vedno mnogo živine, a posebno svinj za odprodajo. Toda ljudje čakajo boljših kupcev, ker za enkrat upravičeno odklanjajo prodajo kupcu, ki je onstran Mure bolji plačnik, kakor tu. Če smo v Sloveniji, čemu Štajercem boljši zaslužek nego nam Prekmurcem, tako pravijo. In prav imajo!

Še nekaj je, kar naj bi se v Prekmurju ne izvajalo. To je naredba št. 6530/20. civ. komisarja za Prekmurje, tikajoča se prepovedi klanja in izvoza mladih živali. Ne vemo, katerim pokrajinam države naj pride ta min. odredba v prid (hasek). Vemo pa, da je za Prekmurje praktično brezpomembna in le v škodo živinorejcem.

6. *Konjereja.* Ako ima Prekmurje dovolj živine in svinj, potem ima v konjereji nadprodukcijo. In to je resnica. Hlevi so prenapolnjeni, krme je letos, posebno otave, malo in — treba bo pač prodati,

kar je preveč. Toda komu, če ni kupcev? Da se le-te privabi — če ne od blizu pa od daleč — to bodi skrb merodajnih činiteljev. Pa pravočasno!

NOVICE.

Starišem na znanjel Opaža se, da se veliko starišev brani pošiljati otroke v šolo. Izgovarjajo se na različne načine, kakor: da je že 12 let star; da je dovolj za otroka, hoditi 4 leta v šolo; da mora delati, si sam služiti kruh; varovati doma manjšo deco; da nima obleke in — da ne razume jezika, kar pa je seveda laž. Veliko jih je, ki pravijo, čemu mi slovenskega jezika? Saj žnjim nikamor ne pride. Opozarjamo (gorpozovemo) stariše in njih namestnike, da traja šolska obveznost od šestega pa do končanega 14. leta in da morajo vse šoloobvezne otroke redno pošiljati v šolo, ker drugače bodo ostro z denarno globo kaznovani (penazno pokaštigani). Odsotnost otroka se opraviči le tedaj, če otrok bolan ali njegovi stariši in so navezani na njegovo pomoč, ali pa, da je verne tako, da bi lahko škodovalo otrokovemu zdravju in če je pot tako slaba, da ni mogoče iti v šolo. Delo pa in vse drugo se ne opraviči.

Vsem našim naročnikom dajemo na znanje, da dobijo zastoj (kšenki) pojasnila (tanač) v našem uradništvu (rediteljstvu), ki je sedaj v hramu št. 61 na Lendavski cesti.

Iz dežele neverjetnosti. Ne dolgo, kak so nekateri župani dobili naročilo, da morajo popisati po občini živino. Vneki občini tu v Prekmurju se je našel župan, ki je rekel kmetom, naj se s koli oborožijo in naj grejo v Mursko Soboto. Rekel jim je, da morajo Jugoslovenci iz Prekmurja ven in hočejo torej našim kmetom prle še živino pobrati in seboj odgnati. Tega župana bi bilo res dobro poslati na Madjarsko, ako mu je tako hudo pri nas. Dobro pa bi tudi bilo, take župane odstaviti in imenovati druge. Župani so uradni možje, oni morajo podpirati in pomagati državi, ne smejo ščuvati proti Jugoslaviji in delati za nered. Takih županov in hujškačev nam tu v Prekmurju ne trebe.

Na naslov gospoda Ostererja v M. Soboti. Žalostne razmere vladajo na Vaših, z arende vzeti zemljiščih. Vaše kase se polnijo dan za dnem, milijoni se kupičijo in kdo jih kupiči? Ubogi delavci, ki morajo delati kakor živina ter so plačani najslabše — po 100 K dobe za dva meseca. Ali ni mogoče, da vendar enkrat napravite konec tem nečloveškim razmeram? Ali so hlapci in dekle mašine za Vaše milijone? Sedaj se začne šola. Stariši, službujoči pri Vas, bi radi pošiljali deco v šolo, a ne morejo. Deca je gola. Ni obleke, ni čevljev, le par raztrganih cot pokriva gotove dela tela. Prepričani smo, da vse to Vam ni znano, akoravno bi morali to znati. Ali bi Vam ne bilo mogoče, pomagati jim? Ena desetorica jih je! Vaše kasi se pač ne bi poznal on malenkostni znesek, s katerim bi nakupili tem nagim revčkom obleke. Stokrat bi se vam zahvalili ubogi otroci, tisočkrat pa njihovi stariši, katerim bi s tem prihranili veliko, veliko solz (skuz), katere pretakajo danes na vaš račun.

Piva ni v Prekmurju. Prej smo dobili pivo iz Maribora. Sedaj, ko železnica ne hodi, ga ni več. Pa tudi, ko bo železnica zopet vozila, ne bo pri nas piva, ker je vožnja predraga in bi pivo postalo tako drago, kakor je drago vino. Zato je trnok potrebno, da se tu v Prekmurju in sicer tu nekje pri Puconcih ali sploh kje ob železnici postavi pivovarna (fabrika za pivo — sörgyár). Imeli bi potem po ceni pivo (sör) in naši delavci bi imeli doma zaslužek. Mariborska banka in drugi slovenski penežni zavodi v Soboti naj malo mislijo, kako bi se moglo tako fabriko tu v Prekmurju postaviti.

Železnica Maribor—Sv. Lenart v Slov. goricah — Murska Sobota. V četrtek, dne 9. tega meseca bo pri Sv. Lenartu zborovanje (gyűlés) tistih, ki hočejo graditi (postaviti) železnico iz Maribora prek Slovenskih goric, Radencev v Mursko Soboto. Ta železnica bi bila za nas Prekmurce zelo potrebna, ker bi po najkrepši nas peljala v Maribor.

V Mariboru bo v nekaj dneh že električni posvet po mestu. Črez kako leto bode tudi pri nas v Prekmurju na mnogih mestih električni posvet.

Planinski koledar (kalendar) bo izdal g. P. Kocbek, nadučitelj v Gornjem gradu. Kdor rad po planinah hodi in bi rad vedel, kako lepo je po bregih, naj si naroči (prštel) ta kalendar.

Marko sam. Časi so bili malo varni, imel ni nikogar, da bi mu bil dobro varoval domovje in otroka, edino njegovo veselje in upanje. Bil mu je brat Peter tu v gradu, najbližji v rodu, za na vojsko pa ne. Kdo bi bil boljši za sinovo varnost od strica? Ali kak je bil ta Peter Kozjak? Kakšen varuh bode ta, ki se ne zmeni za nobeno vnanjo reč; ki ves dan, vse leto v gradu tiči in misli svoje reči? Kako bo ta brat osebno varoval grad, ako med tem časom prihrumi divji Turek? Imel je sicer Marko bratranca v soseski, graščaka Ludovika Kozjaka, moža, sposobnega za vsako nevarnost in vsako delo, ali tak plemenitnik je moral tudi cesarju na pomoč iti kakor on. Nazadnje pa mu vendar drugega ni bilo storiti, kakor bratu Petru izročiti sina in grad. »Brat je le brat,« si je mislil »predrugičil se bode, ko bo videl, da mu zaupam. Zapretim mu, da bode oprezen, z otrokom naj lepo ravna in povabim še iz zatiškega samostana očeta Bernarda, da mi bode učil in zrejal sina; nazadnje pa še poslom in hlapcem ostro zapovem, da bodo ravnali kakor dozdej. In poslednjič — kaj bi se plašil! — saj pridem čez mesec dni ali dva že nazaj; nekateri boj sem preživel, Bog me je otel, gotovo me ne bode pahnil v nesrečo zdaj, ko me je sinu treba.«

Tako je mislil tisti večer Marko Kozjak.

ČETRTO POGLAVJE.

Glas gospodov hlapce kliče:
Zor je, hitro mi vstajajte,
Brze konjče napravljajte,
Jih sedlajte, obrzdajte,
Se na vojsko naravnajte!
Narodna pesem.

Markov brat Peter Kozjak je sedel v svoji izbici blizu starega stolpa, ki je bil sezidan še v starodavnih časih, ko so Slovenci, posnemaje Avare in Franke, na gričih trdna stanišča jeli staviti, da bi branili tu svojo prostost. V tistih starih časih so bili tudi Kozjaki sezidali okrogle stolpe na holmu in ohranili sebe in svoje slovensko ime čez vse čase nevarnosti, celo tedaj, ko se je naselilo po slovenskih gorah mnogo nemške in laške gospode, ki je zemljo zase vzela v posest in potem med kmete, prvotne posestnike, kakor dobroto razdelila, to se ve za odmerjeno tlako in desetino. Peter sam še ni vedel novice, ki je napolnila ves grad, hleve in dvorišče, kuhinjo in orožnice, ki se je bila celo v dolino med kmete nalglo raznesla.

Sedel je med zaprašenimi starimi listinami, med knjigami in pergamenastimi starimi pismi, s črkami v latinskem jeziku napolnjenimi. Kopica takih knjig je ležala poravnana pred njim, toda noter ni gledal. Naslonjen na stolu je gledal v

kot, kjer je bil pajek veliko mrežo od knjige do knjige prepel. Pa, ko bi kdo menil, da je živalco opazoval, zmotil bi se bil.

»Tema je že, kako, da mi nihče večerje ne prinese!« Tako je godrnjal pred sé in obrvi se mu zlečejo še grje na čelu.

»To je, ako človek živi od tuje milosti: kakor drugi hočejo, kadar hočejo, in ako drugi hočejo! Tega je moj oče kriv; lahko bi mi bil dal, da bi živel po svoji volji in želji, ali tega ni storil; ti — ti nisi bil moj oče!« in oči se mu posvetijo, ko to zagodrnja. »Kaj je brat, kaj sorodstvo? Kdor mora živeti pri svojih sorodnikih, je revež večji od onega, ki prosi vsak dan pri kmetu, zakaj vsaj torbo, ki jo nosi okoli rame optano, lahko imenuje svojo lastnino. Jaz pa moram vse od bratove milosti prejemati, vse, česar mi je treba. Kaj mi je brat? To, kar mi je oče bil — moj sovražnik. Pa, ako se ne motim, ako vsa učenost ni sleparstvo, imel bodem in moram imeti tudi jaz svojo lastnino, moram imeti, kamor bom pogledal in lahko rekel! to je moje.«

Zdaj je začul Peter glasne stopinje po mostovžu. Menil je, da mu po navadi neso večerjo, zakaj, ni hotel hoditi k bratovi mizi.

(Dalje prih.)

Veleposestva delijo — arendašev veleposestnikov — pa je še vedno dosta. Raznim Ostererjem, Horvatom, Benkom, Dobrajem in drugim grofovskim arendašem se mora sedaj na vsak način zemlja vzeti. Ako bo vlada še nadalje pustila tem ljudem na stotine in stotine plugov zemlje, ljudstvo ne bo imelo zaupanja do vlade in ne bo verjelo, da hoče Jugoslavija res siromakom pomagati. Videli bomo v kratkem, kako bo kaj z agrarno reformo! To tako dale ne ide, da naši siromaki še dozdej nič zemlje od veleposestev niso dobili ali pa le malo.

Cenzura v M. Soboti je počasna. Tako so se nam pritožili mnogi, ki dobivajo pošto iz inozemstva (iz tujinskega), zlasti iz Amerike. Gospoda civ. komisarja prosimo, naj odredi, da cenzura hitreje dela ali pa se naj sploh čisto odpravi.

Odsek za določevanje cen. V vseh mestih v Sloveniji je poseben odbor nekaj ljudi, ki določijo, po kaki ceni se smejo življenjske potrebščine prodajati. Trnok dobro bi bilo, da se takšni odbori napravijo tudi pri nas v Prekmurju, zlasti tu v M. Soboti in v Dol. Lendavi.

Občinske volitve (választás) v Sloveniji še ne bodo tako kmalu. Torej bomo še v Prekmurju tudi morali čakati dalje časa na volitve.

Luteranski pastori še imajo danes skorej vsi madjarske pečate (šampilje). Martin Lutar in Kristuš sta večila tako, da se mora v ljudskem, narodovem jeziku gučati ljudem in tak njemu tudi pisati. Ko bi Lutar še živel, ukazal bi pastorem, da moraju tu v Prekmurju slovenski gučati in pisati slovensko matrike in slovenske šampilje imeti.

Amnestija v Sloveniji. Regent Aleksander je iz zahvalnosti, ker so ga Slovenci posod taki lepo sprejeli tisti čas, ko je med nami hodil, izdal ukaz o amestiji. Vsem tistim, ki so bili obsojeni zavoljo žaljenja kralja ali prestolonaslednika in tistim, ki so bili obsojeni po §§ 103 in 104 s. kazenskega zakonika zavoljo žaljenja uradnih oseb. Ako kazni še niso nastopili, se jim kazni odpušča.

Plače narednikov (örnmestrov) v Jugoslaviji. Naredniki dobivajo sedaj v naši armadi 650 dinarjev, to je 2600 K. na mesec. Oženjeni dobijo še več. Tisti Prekmurci, ki imajo veselje za vojaški stan in ki nimajo drugega zaslužka, naj se glasijo za vojake. Armada jih vzeme v službo.

Ponarejenih (hamišnih) penězov po 20 dinarjev (80 kron) je že dosta v Prekmurju v prometu. Prišli so iz Nemške Avstrije sem k nam. Najbolje tihotapci te peneze v našo državo prinesejo. Za naše dobro blago, katero prek nosijo, dobijo naši tihotapci hamišne peneze od Nemcov. Po noči naši tihotapci nemajo časa, dobro pregledati peneze, ki jim jih davlejo na granici nemški tihotapci. Te peneze po dnevu vsaki lahko pozna. Na oračni strani je zelena barva (farba) bolj kmična, kakor pa na pravem (istinskem) bankovcu. Pri besedi »Slovenca« v cirilskim redu je črka (litera) »с« enaka (se gliha) latinskemu »e«. Na drugi strani, tam kjer je snopje, je barva bolj bela in ne tak rdeča, kakor na pravem bankovcu. Na tej strani tudi linije niso tak čiste, nego so bolj temne. V vseh štirih kotih so zvezde manjše, krog je tam širši in zato tudi bolj beli. Celi okvir (ramen) zvezd okoli žitnega polja je na hamišni večji in zato je žitno polje manjše kakor na pravi. Vsakšnji naj dobro pazi, da ne bo kvaren. Največ teh penězov majo tihotapci, kateri spravljajo blago v Avstrijo. Ne prodavajte tihotapcem, da ne bote dobili za dobro blago hamišne peneze.

Ponarejeni (hamišni) bankovci po 10 dinarjev so v prometu. Poznajo se na tem, da imajo nepravilen grb (cimer).

Sladkor iz Čehoslovaške pride k nam. Ministerstvo za prehrane ga bo nakupilo za to, da bi naše domače fabrike in razni trgovci ne mogli tako vzdigovati cen.

Žetev v Banatu in Bački je bila srednje dobra. Na en plug se pridela po 6 m pšenice. V Osijeku in Zemunu je cena za pšenico 725 K, za oves 210 K, za ječmen 340 K za meter.

Veliki sokolski zlet v Mariboru je bil 29. in 30. avgusta. Okoli 6.000 Sokolov in Sokolic je iz vseh krajev slovanškega sveta prišlo v Maribor, da pokažejo moč sokolske misli. Jezere in jezere ljudstva je prišlo gledat to lepo slavnost. Tudi Prekmurcev nas je več bilo, vsi smo bili veseli, ko smo videli, da med Sokoli ni nobene razlike med bogatci in siromaki, med inteligenco in prostimi ljudmi. Vsi nosijo enako obleko, vsi drug drugega kličejo »brat« ali »sestra«. To je prava demokracija. Armada, v kateri je takšen duh, mora zmagati. Zato bo Slovanstvo zmagalo, ako bo v njem sokolska demokratska misel.

Slovenski vojaki — dobrovoljci so se vrnili iz Sibirije. 60 jih je prišlo preko Dubrovnika v Slovenijo. 2 meseca so se vozili iz Vladivostoka do Dubrovnika na neki angleški ladji. Na ladji je bilo skoraj 2 jezere jugoslovanskih dobrovoljcev.

Naše glavno mesto Ljubljana ima okoli 44.000 tisoč volilcev za občinski zastop. Od teh je 28.000 mož in 16.000 žen.

Poštna in brzajavna pristojbina bodo zvišane s 1. septembrom. Saj to ni nič čudnega, ko pa je vse od dneva do dneva dražje. Pošta je itak dolgo časa bila še najcenejša.

V Mariborski eskomptni banki v M. Soboti kupujejo in prodavajo tujinske peneze. Tam si lahko vsakdo izposodi peneze in tje je lahko nosi hraniti. Opozorjamo na inzerat na zadnji strani.

Drobiž (drobni kovani penezi) po 5, 10 in 25 par (po 20 v, 40 v, in 1 K) dobimo v kratkem. V celem ga pride v promet za 120 milijonov kron. Mislimo, da bo to malo pomagalo proti draginji.

Borzna poročila bomo odsihmal natisnili v vsaki številki našega lista. Vsakdo potem lahko ve, koliko veljajo tujinski penezi. Naznanili bomo za vsaki dan, kako vrednost imajo tujinski penezi v naši državi (orszagi). Dobro si pregledajte, če boste peneze menjavali, da vas ne bodo menjalci norili in vam premalo platili.

Zagreb 24. avgusta. Dolarji 103—103.50, avstrijske krone 40—41. Zagreb 25. avgusta, Dolarji 103—104, avstrijske krone 40—50. Zagreb 26. avgusta Dolarji 104—106, avstrijske krone 40—41. Zagreb 27. avgusta. Dolarji 106.75—109, avstrijske krone 42.50—43. 20 kronski zlat 400 K. Zagreb 30. avgusta. Dolarji 112—113.50, avstrijske krone 42—43.

POLITIČEN PREGLED.

JUGOSLOVANSKI UJETNIKI IZ SIBIRIJE so na potu v domovino. Okoli 8. septembra se pripeljejo skupaj s češkimi legijonarji v Trst. Upamo, da bodejo kakšni ljudje iz naših prekmurških vesnic med njimi.

BOJI V ALBANIJI. Severno od Skardskega jezera se napadli Albanci naše majne straže. Naši vrli vojaki pa so je nazaj stirali.

OBČINSKE VOLITVE V SRBIJI. V Srbiji so pred kratkim bile volitve v občinske zastope. Po vaseh se po večini zmagali radikalci in demokratje, v mestih pa socijalni demokratje in komunisti. V Beogradu se zmagali (gvinali) komunisti. Njih prvo delo je bilo, da so vsem uradnikom in delavcem, ki so uslužbeni pri občini, izenačili plače. Vsakšnji delavec in vsakšnji uradnik dobi enako 45 dinarjev ali 180 K na dan.

BOLGARSKA IN JUGOSLAVIJA SE PRIBLIŽUJETA. Slednji čas, da se enok začenja pozabljati na staro sovraštvo. Tudi Bolgari so Slovenci kakor mi. Zakaj bi si bili v sovraštvu!

PLEBISCIT (Népszavazás) NA KOROŠKEM BO 10. OKTOBRA. V tistem delu Koroške, ki sme glasovati (voutom dávati), ali naj pripade Jugoslaviji ali Nemški Avstriji, bo glasovanje 10. oktobra. Skoraj gotovo je, da se bo večina ljudi v tistem kraji izrekla za Jugoslavijo.

POVERJENIŠTVA V SLOVENIJI. Dr. Pita-mič je imenovan za poverjenika za notranje zadeve, dr. Žerjav za poverjenika za pravosodje, dr. Ravnikar pa za poverjenika za socijalno skrbstva. Pozdravljamo nove može.

ČEHI IN MADŽARI. Čehoslovaška vlada zbira vojsko na meji proti Madžarom. Čehoslovaki se celo utrjujejo in postavljajo žične ovire. Madžari namreč nočejo mirovati in bi radi dobili nazaj tiste dežele, ki so jih izgubili. Zato vojake držijo in jih ne pustijo domov. Pravijo pa, da je zato držijo, ker se ruskih boljševikov bojijo. V resnici pa držijo vojsko le zato, da lahka pri kaki ugodni priliki sosede napadejo. Posebne na Čebe so Madžari hudi. Antanta bo zahtevalo od Madžarske, da mora v kratkem vse vojake domov pustiti, samo 35.000 jih še smejo nadalje imeti po orožjem.

NADVOJVODA — TAT. Na Dunaju je obtožen bivši nadvojvoda Jožef Ferdinand, ker je ukradel v bojni konjsko opremo (šker) z vozom vred. Ukradel je tudi cerkveno opravo in dosta drugih stvari. Takih tatov je dosta povsod tudi med grofi in baroni. Posebno v svetovni vojni, je bilo dosta takih visokih gospodov, ki so radi kaj seboj vzeli, če se jim je dopadlo.

ROMUNSKA VLADA JE ODPSTOPILA. Nova vlada bo popolnoma socijalistična.

DRŽAVLJANSKI BOJI NA MADŽARSKEM. V Budapešti in v drugih večjih mestih na Ogrskem je prišlo do upora proti vladi. Ljudje so nezadovoljni s terorjem Hortijeve vlade. Horti pa je dal 60.000 upornih ljudi zapreti. Iz njegove vojske dezertirajo bojaki kar na trume (mase). Na varnih krajih se zbirajo v zelene kadre. Ker imajo vsi orožje, se pripravljajo na toj proti Hortijevi vladi.

NAZADNJAČI. V Srbiji so v večjih mestih povsod zmagali pri volitvah v občinske zastope komunisti. Beogradska vlada, ki je znana kot »svobodemislena« in »demokratska«, pa teh komunističnih zastopstev neče priznati ter komunističnim zastopnikom sploh nikjer ni pustila, da prevzamejo občinsko upravo. Gospodje ministri v Beogradu, ki vozijo državni voz, naj nam povejo, zakaj so prav za prav razpisali volitve. Če nočejo, da bi ljudje svobodno in prosto po svojem najboljšem prepričanju volili in glasovali, potem naj vladajo kakor vladajo sultani v Aziji ali pa kakor so vladali razni carji in kralji pred francosko revolucijo. Ne smejo pa se potem čuditi, če jih ljudje ne spoštujejo in je imajo za strahopetce, bojazljivce in pa za može kratkega in počasnega razuma. Kdor ne more misliti tako hitro, kakor drugi ljudje mislijo, ta naj lepo doma za pečjo ostane, pa naj ne hodi v Beograd državo reševati. Kajti, če bojo ti vladni može še dolgo časa tako naprej vozili državni voz, se lahko zgodi, da bojo kakega lepega dne zvozom vred obličali in ne bodo mogli naprej. Može na vladi bi naj raje skrbeli, da se že enkrat agrarna reforma izvede, da se milijonarje malo za žep potiplje in siromakom pomaga. Potem v mestih, kjer je danes največ siromakov, ne bodo več zmagali komunisti, ampak druge politične stranke. Čim več bo siromakov, tem več bo tudi komunistov!

Rusi gredo zopet naprej proti Poljakom. Pred nekaj dnevi so pisale novine, da se Rusi umikajo pred Poljaki. Poročila od 30. avgusta iz Moskve, iz Berlina in iz Bukarešte pa pravijo, da grejo boljševiki zopet naprej proti Poljskim. Kakor znano, so Rusi res šli pri Varšavi daleč nazaj. Ko je Rusija videla to nevarnost, zbrala je mnogo vojakov in je poslala na fronto. Poljaki so ustavili svojo ofenzivo proti Rusom in grejo zopet nazaj na nekaterih mestih. Kakor vse kaže, bo v kratkem času zopet velika bitka med Poljaki in ruskimi boljševiki. Ako bojo Rusi zmagali, bodo Poljaki gotovo šli nazaj do Varšave. Mogoče je tudi, da bojo Varšavo zapustili, saj so že enkrat se pripravljali, da zapustijo svoje glavno mesto. Posebno hudi boji so sedaj pri Bialostoku, pri Brest-Litovskem in pri Lvovu. Tudi general Vrangl, ki je boljševike parkrat že premagal, je sedaj na Krimu bil od njih bit, kakor poročajo iz Bukarešta. General Vrangl je s svojimi četami se umaknil (nazaj šel) na Krim.

GOSPODARSTVO.

Belgrad, 12. avgusta. Presburo javlja uradno: Ministerstvo za poljedelstvo in vode priobčuje: Poljedelski zavod v Rimu naznanja na podlagi zbranih podatkov, da cenijo severne države žetev pšenice na 220 milijonov tovorov, a žetev rži pa na 221 milijonov tovorov. V Kanadi kaže žetev vrlo dobro. Dasi je v gotovih krajih primanjkovalo dežja, cenijo, da bodo našli 82 milijonov tovorov pšenice. Seyerni Afrikii (Algier, Egipet Maroko, Tunis) bo znašala žetev pšenice 17 milijonov tovorov. Za ostale države še ni podatkov. Ve se da bo žetev pšenice v Nemčiji, Belgiji, Českoslovaški, Franciji, Luksemburški, Nizozemski, Švedski in Jugoslaviji dobra, a na Angleškem, v Skotski, Finski in Švedski srednja. Dobre žetve rži pričakujejo v Belgiji, Luksemburški, Nizozemski, Švedski in Jugoslaviji, a srednje v Nemčiji, Finski in Českoslovaški. V žitnem pasu Avstralije je bilo mnogo dežja. V Angleški junijska žetev ni bila povoljna ter je začasno prepovedan izvoz pšenice. Živahen je izvoz iz Argentinije.

Z teh poročil je razvidno, da bo svetovna žetev zelo ugodna in da je v kratkem pričakovati padanje žitnih cen, kar je želeli na korist siromašnega ljudstva.

Zahvala.

Vsem, ki ste sprevaljali na zadnji poti našega nepozabnega pokojnika,

ŠIFTAR FRANCA

se prisrčno zahvaljujemo.

Brezovci, dne 1. septembra 1920.

Familija Šiftar.

FOTOGRAFIJA

Prahič Josip

M. Sobota, Poštaljova u. 352, pri pošti

za pol ure napravi slike
(kejpe) na izkaznice
po najfalejšem.

Gotove škrinje

(koporsó) se dobijo

po najmenšoj ceni pri

Flisar Jožef tišlari

v Murski Soboti.

Štampilje

KATALOG FRANKO

ANTON ČERNE

graver

LJUBLJANA, Dvorni trg 1.

Dov. Šiftar Maria žena, Franc, Ludovik, Ilonka deca; žena Šiftar Franca, žena Šiftar Ludovika, žena Domjan Ludovika sneje; Šiftar Géza vnuk in vu imeni cele rodbine s tužnim srcem naznanjamo, da je naš ljubljeni mož, oča, tíst in stari oča

ŠIFTAR FRANCA

v starosti 54 let, v blajženi ženitvi 35 let dne 29. avgusta ob 9. uri zajtra po kratkem bolezni mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega pokojnika se vrši 31. avgusta ob 2 uri popoldne v brezovskom pokopališči.

Brezovci, dne 29. avgusta 1920.

SPOMENEK TI NAVEKE OBDRŽIMO!

Čitajte

„PREKM.
GLASNIK“

NEODVISEN
POLITIČEN
TEDNIK.

Dravogradska rafinerija mineralnega olja.**Centrala Maribor.**

Benzin

petrolej

gonilno olje

strojno olje

cilinder olje

tovot-mast

kolomaz

vazeliñ

i. t. d.

Tovarna: Dravograd — Meža.

Trgovci in drugi, ki hočejo prodajati naš list, naj nam to naznanijo.

Zaslužijo 20%.

MARIBORSKA ESKOMPTNA BANKA

Podružnica Murska Sobota.

Centrala v Mariboru.

Ekspozitura v Rogaški Slatini.

Podružnica v Velikovcu.

Sprejema vloge na knjižice ter jih obrestuje po $3\frac{1}{2}\%$. Vloge na tekoči račun obrestuje najugodneje. Daje posojila na menice, vrednostne papirje i. t. d. Kupuje valute in devize po najvišjem dnevnem kurzu ter izvršuje vse, v bančno stroko spadajoče transakcije pod najugodnejšimi pogoji.